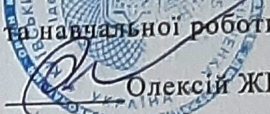

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія природничих дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« ___ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Вікова фізіологія, валеологія та основи медичних знань

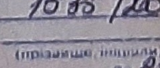
для студентів

спеціальності

014.12 Середня освіта
(Музичне мистецтво)

освітньо- професійна програма: Музичне мистецтво

освітньо- професійного ступеня фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02130554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	1035/20
 (підпис)	 (прізвище, ініціал)
« ___ »	» _____ 2020 р.

Київ 2020

Розробник: Варда Наталія Анатоліївна
викладач циклової комісії природничих дисциплін
Фахового коледжу «Універсум»
Київського університету імені Бориса Грінченка, старший викладач

Викладач: Варда Наталія Анатоліївна
викладач циклової комісії природничих дисциплін
Фахового коледжу «Універсум»
Київського університету імені Бориса Грінченка, старший викладач

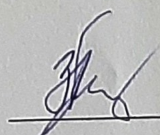
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії природничих дисциплін

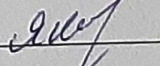
Протокол від «31» серпня 2020 р. № 1

Голова циклової комісії Людмила ГЛУХЕНЬКА

Робочу програму перевірено

«01» вересня 2020 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	150/5
Курс	1-2
Семестр	1,2,3
Обсяг годин, в тому числі:	150
Аудиторні	70
Модульний контроль	10
Самостійна робота	70
Семестровий контроль	залік
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Основною метою навчальної дисципліни є формування спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, оволодіння майбутніми спеціалістами комплексом знань, умінь та навичок, які б сприяли формуванню здоров'язберезувальної компетентності. Утвердженню ціннісного ставлення до життя і здоров'я, їхньому фізичному, соціальному, психічному і духовному розвитку.

Вікова фізіологія, валеологія та основи медичних знань - нормативна навчальна дисципліна, яка вивчається з метою забезпечення підготовки фахівця з музичного мистецтва знаннями будови тіла людини, функціональних та фізіологічних систем, що його складають, встановлення взаємозв'язку будови органів з виконуваними функціями, формування поняття про взаємозалежність і єдність структури і функції органів людини, їхньої мінливості в процесі філогенезу й онтогенезу та забезпечення підготовки до надання першої (долікарської) медичної допомоги при нещасних випадках і станах.

Завдання курсу:

- 1. Засвоїти завдання вікової фізіології та валеології, анатомічну термінологію;**
- 2. Вивчити анатомічну будову та функції формуючих, регулюючих органів, аналізаторів, покривів організму та ін. ;**
- 3. Розкрити особливості філогенезу та онтогенезу систем організму людини.**
- 4. Оволодіти елементарними знаннями про причини патологій та хвороб усіх систем організму людини та зрозуміти способи їх профілактики;**
- 5. Опанувати навички реанімаційних заходів (долікарська допомога) в загрозованих для життя станах при травмах та нещасних випадках. Набути компетентності ефективно вирішувати ситуації при необхідності надання долікарської медичної допомоги.**

У студентів мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- знання анатомічної будови організму людини, ;**
- володіти знаннями про фактори, що впливають на здоров'я, принципи здорового способу життя;**
- знання структурних та функціональних особливостей систем організму людини**
- володіння методами та заходами профілактики захворювань;**
- здатність застосовувати на практиці знання для збереження**

свого здоров'я і здоров'я оточуючих людей;

- розуміння необхідності дотримання правил особистої гігієни;

- знання основ профілактики різних захворювань;

- мотивація здорового способу життя;

- вміння протистояти шкідливим впливам соціального середовища;

- прагнення до фізичного вдосконалення; самостійне складання

та дотримання режиму дня;

- чітке усвідомлення необхідності фізичної культури як засобу здоров'я, відсутність шкідливих звичок;

- володіти технікою надання першої (долікарської) допомоги при різних станах, що загрожують життю та здоров'ю

- володіти техніками застосування лікарських препаратів та проводити нескладні маніпуляції;

- володіти правилами роботи при бактеріологічній небезпеці; в умовах стихійного лиха чи екстремальних ситуацій

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має *розуміти та пояснювати*:

- ✓ загальні закономірності росту і розвитку дітей і підлітків;
- ✓ основні симптоми паталогічних станів у дітей шкільного віку;
- ✓ особливості процесів дихання, травлення, обміну речовин, терморегуляції, виділення, вікові особливості функціонування нервової системи дитини,
- ✓ значення нервової та гуморальної систем в регуляції і узгодженості функцій організму дитини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем;
- ✓ принципи загальної та особистої гігієни дітей; основи долікарської діагностики, класифікацію раптових захворювань, епідемічних процесів, етіології та патогенезу інфекційних хвороб, ВІЛ-СНІД, венеричних хвороб, дитячих інфекцій, паразитарних хвороб
- ✓ складові і фактори формування здорового способу життя;

Аналізувати:

- ✓ закономірності і особливості впливу соціуму, які визначають здоров'я сучасної людини.

- ✓ закономірності розвитку систем і органів організму на різних вікових етапах;
- ✓ валеологічні засади формування здорового способу життя та профілактики захворювань;

Розпізнавати та визначати

- ✓ основні ознаки патологічних станів організму; - послідовність та об'єм долікарської допомоги в звичайних умовах та екстремальних ситуаціях, спрямовану на попередження ускладнень та порятунок потерпілого;
- ✓ об'єм та послідовність надання невідкладної допомоги у разі загрозливих для життя станів, нещасних випадків, травм, стан функціонального стану систем організму;
- ✓ встановлювати етапи, найбільш чутливі до педагогічних впливів, направлених на розвиток сприймання, уваги і пізнавальних процесів учнів;
- ✓ *використовувати* науково обґрунтовані гігієнічні рекомендації з організації навчено-виховного процесу, режиму дня і відпочинку, харчування дітей, обладнання, планування і благоустрою дитячих закладів;
- ✓ *характеризувати* основні чинники формування здорового способу життя;
- ✓ *обирати* доцільні для індивідуума форми і методи формування духовного, психічного і фізичного здоров'я.

4. Структура навчальної дисциплін

№ п/ п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Самостійна робота	Модульний
I семестр Змістовий модуль I Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Вікова фізіологія опорно-рухової системи. Валеологічні основи фізичного розвитку учнів. Вікові особливості крові і кровообігу								
1.	Тема 1. Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків	6	2		2		4	
2.	Тема 2. Вікова фізіологія опорно-рухової системи. Валеологічні основи фізичного розвитку учнів	7	4	2		2	3	
3.	Тема 3. Вікові особливості крові і кровообігу	5	2	2			3	
4.	Тема 4. Долікарська медична допомога при захворюваннях кровоносної системи та інфекційних захворюваннях .	9	6	2		2	3	2
	Разом	27	14	6	2	4	13	2
Змістовий модуль II Вікові особливості дихання. Дихання як спосіб оздоровлення.								

5.	Тема 5. Вікові особливості дихання. Дихання як спосіб оздоровлення.	8	4	2		2	4	
6	Тема 6. Основи інфекційних хвороб та їх попередження. Захворювання органів дихання. Долікарська медична допомога при дитячих інфекціях.	10	6	2		2	4	2
	Разом	18	10	4	-	4	8	2
	Разом за I семестр	45	24	10	2	8	21	4
Змістовий модуль III. <i>Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Вікові особливості виділення.</i>								
7.	Тема 7. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Принципи оздоровчого харчування.	12	8	4	2	2	4	
8.	Тема 8. Вікові особливості виділення.	8	4	2		2	4	
9.	Тема 9. Долікарська медична допомога при захворюваннях органів травлення та сечовиділення	7	4	2		2	3	
10.	Тема 10. Шкіра, будова, функції, вікові особливості	8	2	2			6	
11.	Тема 11. Попередження захворювання шкіри, гельмінтозів та педикульозу.	10	6	2		2	4	2
	Разом за II семестр	45	24	12	2	8	21	2

Змістовий модуль IV. Вікові особливості ендокринної системи.								
12.	Тема 12. Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму.	16	12	4	2	4	4	2
	Разом	16	12	4	2	4	4	2
Змістовий модуль V. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів. Валеологічні аспекти психічного здоров'я.								
13.	Тема 13. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів.	12	6	2	2	2	6	
14.	Тема 14. Валеологічні аспекти психічного здоров'я.	10	4	2		2	6	
15.	Тема 15. Профілактика порушень слуху, зору, опорно-рухового апарату психоневрологічних порушень у дітей.	12	6	2	2	2	6	
16.	Тема 16. Долікарська медична допомога при загрозливих для життя станах	10	4			2	6	2
	Разом	44	20	6	4	8	24	2
	Разом за III семестр	60	32	10	6	12	28	4
Разом за навчальним планом		150	80	32	10	28	70	10

5.Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Стан та охорона здоров'я дітей та підлітків. Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Вікові особливості крові і кровообігу

Тема 1. Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей.

Поняття про структурну і функціональну організацію організму. Загальна характеристика основних закономірностей росту і розвитку дітей і підлітків.

Поняття росту і розвитку. Вплив середовища на ріст і розвиток. Основні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Акселерація (поняття і причини). Вікова періодизація. Захворювання в різні етапи розвитку організму, види, профілактика. Генні та хромосомні захворювання. Причини, профілактика.

Загальний огляд будови і функцій організму. Рівні організації тіла людини: клітина, тканина, органи, система органів, організм. Саморегуляція — універсальна властивість організму. Нервова і гуморальна регуляція функцій організму.

Критичні періоди розвитку. Причини виникнення вад розвитку на різних етапах онтогенезу. Найхарактерніші риси різних періодів розвитку людини. Спадкові хвороби людини. Тривалість життя людини.

Ключові слова: онтогенез, спадковість, мінливість, вікові особливості організму дітей, соціальне середовище. Біологічні дисципліни. Анатомія, фізіологія, гігієна. Оздоровчі та гігієнічні уміння і навички. Здоров'язбереження. Догляд за здоровимидітьми.

**Практична робота № 1. Оцінювання фізичного розвитку дітей.
Визначення функціонального віку школярів.**

Рекомендовані джерела:

основні – 1,3

додаткові – 1,4

Тема 2. Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Валеологічні основи фізичного розвитку учнів.

Біологічне значення опорно-рухової системи. Загальні відомості про скелет: форма, з'єднання, будова і хімічний склад кісток, ріст кісток, частини скелета. Вікові особливості кісток та скелета. Анатомічна будова кістки: епіфіз та діафіз.

Частини скелета: хребетний стовп, грудна клітка, череп, верхні кінцівки з плечовим поясом і нижні кінцівки з тазовим поясом. Хвороби кісток. Перша допомога при ушкодженнях опорно-рухової системи. Профілактика та перша домедична допомога при травмах та нещасних випадках.

Запобігання викривленню хребта і розвитку плоскостопості. Комплекс вправ для профілактики порушень постави. Комплекс вправ для виправлення (корекції) сутулості.

Основні поняття теми: опорно-рухова система, скелет, кістки: довгі, трубчасті, плоскі, короткі, змішані; типи з'єднання кісток, шви, суглоб, зв'язки, остеон, остецити, хрящ, хондроцити, хребець, частини скелету, гіподинамія, травми, переломи кісток, вивих, розтягнення зв'язок, удар м'яких тканин.

Семінар № 1 Анатомія і фізіологія опорно-рухової системи людини. Постава та її порушення . Причини порушень постави у дітей молодшого шкільного віку, види порушень, профілактика порушень кісткового апарату.

Рекомендовані джерела:

основні – 1,2,5

додаткові – 1,2,4

Тема 3. Вікові особливості крові і кровообігу.

Внутрішнє середовище організму: кров, лімфа, тканинна рідина.

Біологічне значення крові. Склад крові: плазма, формені елементи. Імунітет. Роль І.І.Мечникова у створенні вчення про імунітет. Інфекційні хвороби і боротьба з ними. Хвороби, пов'язані з порушенням функцій імунної системи (ревматизм, алергічні хвороби, СНІД). Загартування організму дітей і підлітків. Вікові особливості крові. Будова і функції лейкоцитів. Лейкоцитарна формула. Імунітет та імунна система. Будова і функції тромбоцитів. Зсідання крові. Групи крові. Переливання крові.

Основні поняття теми: кров, лімфа, тканинна рідина, гомеостаз, плазма крові, формені елементи крові: еритроцити, лейкоцити, тромбоцити; фізіологічний (ізотонічний) розчин, гіпертонічний розчин, гіпотонічний розчин, фагоцитоз, імунітет, імунна система, гемоглобін, депо крові, кровотворні органи, еритроцитом, еритропенія, зсідання крові, групи крові, переливання крові, успадкування груп крові.

Тема 4. Долікарська медична допомога при захворюваннях кровоносної системи та інфекційних захворюваннях.

Гіпертонічна криза як ускладнення гіпертонічної хвороби, ознаки, можливі ускладнення. Надання медичної допомоги. Непритомність як прояв гострої судинної недостатності, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги. Поняття про колапс.

Основні поняття теми: пульс, тиск, дихальні рухи, види кровотеч, серцево-легенева реанімація

Семінар №2 Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях серцево-судинної системи

Рекомендовані джерела:

основні -1,2,3 додаткові -1,3

Змістовий модуль II

Вікові особливості дихання. Дихання як спосіб оздоровлення.

Тема 5. Вікові особливості дихання. Дихання як спосіб оздоровлення.

Біологічне значення дихання. Загальна будова органів дихання (носова порожнина, носоглотка, гортань, трахея, бронхи, легені). Дихальні рухи (механізм вдиху і видиху). Типи дихання. Глибина і частота дихання. Газообмін у легенях і тканинах. Регуляція дихання. Особливості збудливості дихального центру у дітей. Вікові особливості будови і функції органів дихання. Гігієнічне значення носового дихання.

Гігієнічні вимоги до мікроклімату приміщення та перебування дітей та підлітків на повітрі. Особливості дихання під час спокою та фізичної роботи. Дихальні вправи для формування правильної дикції.

Причини розладів дихання та перша допомога при них. Перша допомога при зупинці дихання: у разі утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою.

Основні поняття теми: дихання, вдих, видих, життєва ємність легень, склад вдихувального і видихувального повітря, альвеолярне повітря, зв'язування кисню кров'ю, зв'язування вуглекислого газу кров'ю, дихальний центр, рефлекторна регуляція, гуморальний вплив на дихальний центр, перший вдих новонародженого, дихання при фізичній роботі, зупинка дихання, реанімація.

Семінар №3 Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях органів дихальної системи

Рекомендовані джерела:

основні -1,2,3 додаткові -1,3

Тема 6. Основи інфекційних хвороб та їх попередження. Захворювання органів дихання. Долікарська медична допомога при дитячих інфекціях.

Особливості інфекційних хвороб. Інфекційний процес, періоди. Епідемічний процес, три ланки процесу, епідемічне вогнище. Групи інфекційних хвороб. Профілактика (роль вчителя, вихователя), протиепідемічні заходи. Імунітет; види, фактори, що впливають на імунітет. Дезінфекція - завдання, методи та засоби. Поняття про дезінсекцію, дератизацію. СНІД, епідемічні особливості, джерело інфекції, групи ризику, шляхи передачі, клінічні ознаки, медична допомога хворим на СНІД, загальна профілактика. Правовий та психосоціальний захист хворих та ВІЛ-інфікованих. Медична допомога хворим. Протиепідемічні заходи. Поняття про висипний тиф. Дифтерія, кір, скарлатина: особливості

перебігу, епідемічна сучасна ситуація, шляхи передачі, характерні ознаки, ускладнення. Медична допомога хворим, особливості догляду. Профілактика, протиепідемічні заходи. Вітряна віспа, кашлюк, краснуха: поняття про шляхи передачі, ознаки, попередження ускладнень, профілактика (особливо в дитячих закладах). Бронхіальна астма як захворювання інфекційно-алергічної природи.

Характеристика нападу бронхіальної астми. Надання долікарської медичної допомоги. Кровохаркання та легенева кровотеча як ускладнення захворювань дихальної системи, ознаки, надання долікарської медичної допомоги.

Основні поняття теми: інфекція, епідемія, пандемія, епідемічний процес, імунітет, дезінфекція, дератизація, дезінфекція, кір, краснуха, скарлатина, вітряна віспа, кашлюк, СНІД.

Семінар №4. Тема: Основи інфекційних хвороб та їх попередження.

Рекомендовані джерела:

основні -1,2,3 додаткові -1,2,3

Змістовий модуль III.

Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Вікові особливості виділення.

Тема 7. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії. Принципи оздоровчого харчування.

Біологічне значення травлення. Система органів травлення: будова, функції. Особливості травлення в ротовій порожнині, шлунку, кишечнику. Регуляція травлення. Вікові особливості травлення. Профілактика шлунково-кишкових захворювань.

Обмін речовин як основна функція життя. Обмін білків, жирів, вуглеводів. Водний і мінеральний обмін. Вітаміни. Збереження вітамінів в їжі. Недостатнє харчування та його наслідки: дистрофія, обмеження росту, затримка статевого дозрівання. Надмірне харчування, ожиріння. Зміни в організмі при ожирінні. Вікові особливості пластичного та енергетичного обміну. Харчування. Харчовий раціон.

Валеологічні та гігієнічні основи харчування учнів. Значення та фізіологічні принципи раціонального харчування. Оздоровче та лікувальне харчування. Роздільне і змішане харчування. Вегетаріанство як система харчування. Калорійність добового раціону. Якісний склад добового раціону. Режим та організація харчування. Санітарний режим харчоблоку. Профілактика харчових отруєнь. Джерела радіаційного забруднення їжі та його наслідки. Методи очищення власного організму від токсичних речовин.

Основні поняття теми: органи травлення (ротова порожнина, стравохід, шлунок, кишки), травні залози (слинні, підшлункова, печінка), ферменти, регуляція травлення, ковтання, жування, слина, шлунковий сік, жовч, підшлунковий сік, перистальтика, дефекація, шлунково-кишкові захворювання, вітаміни, обмін речовин, дисиміляція (катаболізм), асиміляція (анаболізм), енергетичний і пластичний обмін, етапи обміну основних речовин, обмін білків, обмін вуглеводів, обмін жирів, вітаміни, харчування, харчовий раціон, калорійність.

Практична робота №2. Тема: Вікові захворювання травної системи. Профілактичні заходи

Рекомендовані джерела:

основні -1,2,3 додаткові -1,3

Семінар №5. Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях травної системи.

Рекомендовані джерела:

основні- 1,2,4,5 додаткові – 2,5,6

Тема 8. Вікові особливості виділення.

Біологічне значення процесів виділення. Органи виділення людини.

Будова і функції сечовидільної системи людини. Механізм утворення первинної і вторинної сечі. Вікові особливості сечовидільної системи. Запальні явища сечовидільної системи. Утворення каменів в нирках, можливі причини каменеутворення. Профілактика захворювань сечовидільної системи.

Основні поняття теми: органи виділення, органи сечовиділення, нирки, сечовидільні шляхи, сечовід, сечовий міхур, сечівник, нефрон, сеча, первинна сеча, вторинна сеча, реабсорбція.

Семінар №6. Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях видільної системи.

Рекомендовані джерела:

основні- 1,2,4,5 додаткові – 2,5,6

Тема 9. Долікарська медична допомога при захворюваннях органів травлення та сечовиділення

Гострий гастрит, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги. Шлунково-кишкова кровотеча як ускладнення виразкової хвороби, ознаки, надання долікарської медичної допомоги. Печінкова колька як ускладнення жовчнокам'яної хвороби. Причини, ознаки. Надання долікарської медичної допомоги.

Гострий цистит, причини, ознаки, надання долікарської медичної допомоги, можливі ускладнення, профілактика. Ниркова колька як ускладнення нирковокам'яної хвороби, ознаки, надання долікарської медичної допомоги.

Основні поняття теми: захворювання сечовидільної та травної системи у дітей та їх профілактика.

Семінар №7. Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях сечостатевої системи.

Рекомендовані джерела:

основні- 1,2,5

додаткові – 2,5,6

Тема 10. Шкіра, будова, функції, вікові особливості.

Будова і функції шкіри. Профілактика захворювань шкіри. Гігієна шкіри. Принципи загартування організму. Профілактика і перша допомога при тепловому, сонячному ударах, опіках та обмороженнях.

Основні поняття теми: шкіра, епідерміс, дерма, підшкірна клітковина, меланін, інфекційні захворювання шкіри, залози шкіри, придатки шкіри, потові і сальні залози, терморегуляція, терморегуляція, хвороби шкіри, ураження шкіри.

Тема 11. Попередження захворювань шкіри, гельмінтозів та педикульозу.

Причини шкірних захворювань. Гнійничкові хвороби шкіри, їх причини, локалізація, ознаки, сприятливі умови. Характеристика найбільш розповсюджених гнійничкових захворювань шкіри, профілактика. Поняття про грибкові хвороби шкіри. Стригучий лишай: джерело захворювання, збудник хвороби, локалізація, ознаки хвороби та її попередження. Короста: джерело захворювання, збудник, локалізація, загальні та місцеві ознаки, профілактика. Поняття про педикульоз, шляхи зараження, локалізацію, ознаки та його профілактику. Загальна характеристика гельмінтозів та шляхи зараження яйцями глистів. Поняття про аскаридоз та ентеробіоз. Профілактика гельмінтозів.

Основні поняття теми: піодермія, фурункульоз, акне, стригучий лишай, короста, педикульоз, аскаридоз, ентеробіоз, геогельмінтоз, біогельмінтоз

Семінар №8: Тема: Попередження захворювання шкіри, гельмінтозів та педикульозу.

Рекомендовані джерела:

основні -1,2,4

додаткові -1,2

Змістовий модуль IV.

Вікові особливості ендокринної системи.

Тема 12. Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму

Загальні закономірності діяльності залоз внутрішньої секреції. Гормони. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму. Щитоподібна залоза. Паращитоподібні залози. Гіпофіз. Епіфіз. Надниркові залози. Вилочкова залоза. Підшлункова залоза. Статеві залози. Статеве дозрівання. Статеве виховання учнів. Захворювання ендокринної системи: причини, ознаки, профілактика.

Основні поняття теми: залози внутрішньої секреції, гормони, гуморальна регуляція, ріст, розвиток, гомеостаз.

Практична робота №3. Тема: Профілактика порушень в роботі ендокринних залоз

Семінар №9.Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях ендокринної системи.

Рекомендовані джерела:

основні- 2,4,5

додаткові – 2,5,6

Семінар №10.Тема: Оздоровчі заходи для профілактики патологічних станів,що викликають дисфункцію залоз внутрішньої секреції

Рекомендовані джерела:

основні- 1,2,4,5

додаткові – 2,5,6

Змістовий модуль V.

Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів.

Валеологічні аспекти психічного здоров'я.

Тема 13. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів.

Біологічне значення, загальний план будови нервової системи. Вікові зміни морфо-функціональної організації нейрона. Рефлекси. Рефлекторна дуга. Спинний мозок: будова, функції, особливості розвитку. Головний мозок: будова, функції, особливості розвитку.

Значення праць І.М.Сеченова та І.П.Павлова у вивченні функцій кори великого мозку. Умовні та безумовні рефлекси. Гальмування умовних рефлексів. Аналітико-синтетична діяльність. Перша і друга сигнальні системи. Увага. Пам'ять. Роль І.М.Сеченова і І.П.Павлова у створенні вчення про ВНД. Типи ВНД. Темперамент. Характер.

Біологічне значення сенсорних систем, або аналізаторів. Вікові особливості аналізаторів. Гігієна аналізаторів.

Гігієнічні основи навчання учнів.

Основні поняття теми: нервова система, центральна нервова система, периферична нервова система, нейрон, аксон, дендрит, біла речовина, сіра речовина, еферентні та аферентні нервові волокна, збудливість, провідність, гальмування, сила подразнення, рефлекс, рефлекторна дуга, спинний мозок, спинномозкові нерви, нервові сплетіння, головний мозок: довгастий мозок, вароліїв міст, мозочок, середній мозок, проміжний мозок, черепно-мозкові нерви; кора півкуль головного мозку, зони кори півкуль головного мозку; соматична нервова система, вегетативна нервова система, умовні рефлекси, безумовні рефлекси, аналітико-синтетична діяльність, перша сигнальна система, друга сигнальна система, вища нервова діяльність, увага, пам'ять, темперамент, характер, стрес, алкоголь, наркотик, сенсорна система, аналізатор.

Практична робота №4. Тема: Профілактика порушень слуху, зору, опорно-рухового апарату психоневрологічних порушень у дітей.

Рекомендовані джерела:

основні -1,2,4

додаткові -1,2

Семінар №11.Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при порушеннях в роботі нервової системи

Рекомендовані джерела:

основні -1,2,4

додаткові -1,2

Тема 14. Валеологічні аспекти психічного здоров'я дітей.

ВНД дитини та характеристика основних етапів її розвитку. Сон, його значення. Фізіологія сну. Гігієнічна організація сну. Стрес та його вплив на розвиток дитини. Шкідливий вплив куріння, наркотиків та вживання алкоголю на нервову систему та дитячий організм у цілому. Профілактика нервово-психічних порушень дитини. Валеологічні та гігієнічні основи психічного розвитку учнів.

Біологічне значення сенсорних систем, або аналізаторів. Вікові особливості аналізаторів. Гігієна аналізаторів.

Гігієнічні основи навчання учнів.

Основні поняття теми: гігієнічні вимоги організації навчально-виховного процесу учнів початкових класів

Семінар №12.Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при травмах ока, слухового аналізатора.

Рекомендовані джерела:

основні -1,2,4 додаткові -1,2

Тема 15. Профілактика порушень слуху, зору, опорно-рухового апарату психоневрологічних порушень у дітей.

Особливості слухового аналізатора дитини. Фактори, що сприяють розвитку слуху дитини. Значення мови вчителя для слухового сприйняття. Основні причини порушень слуху в дітей шкільного віку. Поняття про сіркову пробку, чужорідне тіло вуха, гострий та хронічний отит, розрив барабанної перетинки. Надання долікарської медичної допомоги при патології органа слуху. Попередження порушень слуху в дітей. Особливості зорового апарату дитини. Причини та ознаки короткозорості в дітей. Попередження короткозорості в дітей. Вплив перегляду телепередач на зір дитини. Постава - звичне положення тіла під час сидіння, стояння чи при ходінні. Ознаки нормальної постави. Причини їх виникнення, профілактика. Профілактика плоскостопості.

Основні поняття теми: астигматизм, далекозорість, косоокість, дальтонізм, постава, сколіоз, лордоз, кіфоз, отит, невроз

Практична робота №5. Тема: Профілактика порушень центральної нервової системи в рамках попередження дитячого травматизму.

Рекомендовані джерела:

основні -1,2,4 додаткові -1,2

Семінар №13.Тема: Будова, функції та розвиток нервової системи людини. Механізм та умови виникнення умовних рефлексів. Гальмування умовних рефлексів.

Рекомендовані джерела:

основні -1,2,4 додаткові -1,2

Тема 16. Долікарська медична допомога при загрозливих для життя станах

Відвідування лекцій	1	3	3	2	2	6	6	2	2	3	3
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	4	4	2	2	4	4
Відвідування практичних занять	1	1	1	-	-	1	1	1	1	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	2(1) 10	2	2(1) 10	4	4(2) 20	2	2(1) 10	4	4(2) 20
Робота на практичному занятті	10	1	10	-	-	1	10	1	10	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	2	10	5	25	1	5	4	20
Виконання модульної роботи		1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			71		49		91		55		94
Максимальна кількість балів	360 Залік										
Розрахунок коефіцієнта:	$360/100=3,6$										

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

При перевірці та оцінюванні знань, якими оволодів майбутній спеціаліст застосовуються такі критерії:

- високий понятійний рівень;

- глибина, широта, повнота питання, що висвітлюється;
- осмисленість і усвідомленість затверджених положень теми, яка розкривається студентом;
- логічність та послідовність під час відповіді;
- доведення та аналіз теорій, концепцій, вчень, які вивчалися;
- самостійність мислення;
- впевненість в правоті своїх суджень;
- вміння виділяти головне;
- вміння встановлювати між предметні та внутрішньопредметні зв'язки;
- вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми;
- стилістично грамотна мова.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Тема 1. Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей. 1.Скласти короткий опис історії розвитку анатомії та фізіології людини. 2.Скласти схему будови клітини та вписати функції. 3. Скласти перелік тканини тіла людини та їх функцій	4	5
2	Тема 2. Вікова фізіологія опорно-рухової системи. Валеологічні основи фізичного розвитку учнів 1. 1. Вписати вікові особливості м'язевої системи. 2. 2. Охарактеризуйте вплив фізичних вправ та трудової активності на ріст, розвиток та здоров'я дітей.	3	5
3	Тема 3. Вікові особливості крові і кровообігу 1. 1. Охарактеризувати порушення діяльності серцево-судинної системи. 2. 2. Скласти перелік заходів по профілактиці захворювань серцево-судинної системи.	3	5
4	Тема 4. Долікарська медична допомога при захворюваннях кровоносної системи та інфекційних захворюваннях . 1. 1. Вписати вікові особливості процесів дихання. 2. 2. Пояснити особливості регуляції дихальних рухів у дітей.	3	5
5	Тема 5. Вікові особливості дихання. Дихання як спосіб оздоровлення. 1. 1.Виписати основні вітаміни та вказати їх дію на організм 2. 2.Написати способи збереження вітамінів в їжі.	4	5
6	Тема 6. Основи інфекційних хвороб та їх попередження. 1. Написати профілактичні заходи запобігання інфекційним захворюванням. 2. Вписати інформацію про дитячі інфекції: вітрянка, кір, краснуха, вказавши симптоми, профілактику.	4	5
7	Тема 7. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.	4	5

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виписати принципи оздоровчого харчування 2. Виписати особливості харчування вокалістів 		
8	<p>Тема 8. Вікові особливості виділення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти санбюлетень по профілактиці захворювань сечовидільної системи 	4	5
9	<p>Тема 9. Долікарська медична допомога при захворюваннях органів травлення та сечовиділення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ДМД при гострому животі 2. ДМД при ниркових коліках 	3	5
10	<p>Тема 10. Шкіра, будова, функції, вікові особливості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виписати особливості шкіри дитини 2. Профілактика захворювань шкіри 	6	5
11	<p>Тема 11. Попередження захворювання шкіри, гельмінтозів та педикульозу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виписати профілактичні заходи попередженні педикульозу 2. Замалювати схему циклу розвитку аскариди 	4	5
12	<p>Тема 12. Залози внутрішньої та змішаної секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написати методи профілактики захворювань підшлункової залози. 2. Виписати гормони щитоподібної та паращитоподібної залоз та вказати їх дію. 	4	5
13	<p>Тема 13. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написати будову зорового аналізатору. 2. Написати основні заходи по профілактиці короткозорості та далекозорості у дітей. 	6	5
14	<p>Тема 14. Валеологічні аспекти психічного здоров'я.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати заходи по профілактиці психічних розладів у школярів 	6	5
15	<p>Тема 15. Профілактика порушень слуху, зору, опорно-рухового апарату</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти перелік заходів по профілактиці порушень постави у дітей 2. Намалювати сан бюлетень по профілактиці порушень слуху. 	6	5
16	<p>Тема 16. Долікарська медична допомога при загрозливих для життя станах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ДМД при приступах бронхіальної астми. 2. ДМД при гіпертонічному кризі та гіпоглікемії 	6	5

Разом	70	50
-------	----	----

Критерії оцінювання

Самостійна робота з кожної теми за робочою навчальною програмою оцінюється у сумі в діапазоні від 0 балів до 5 балів:

5 балів – робота виконана в повному обсязі;

4 бали – якщо допускаються незначні помилки;

3 бали – обсяг виконаної роботи становить 50% - 40%;

2 бали - обсяг виконаної роботи становить 20% - 30%;

1 бал - обсяг виконаної роботи становить менше 10%

Контроль самостійної роботи здійснюється у вигляді:

- тестування;

- співбесіди;

- заповнення зошиту з самостійної роботи

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульної контрольної роботи передбачає надання відповідей на тести. Модульна контрольна робота містить по 25 тестів. За кожну правильну відповідь на 1 тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів. Модульна контрольна робота вважається зарахованою, якщо вона оцінена на 15 та більше балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий семестровий контроль відображає міру компетентності студента навчальної дисципліни „Методика навчання предмету «Основи здоров'я».

Формою підсумкового контролю є залік.

Підсумкова оцінка виставляється, як правило, за результатами проміжного контролю. Результати заліку оцінюються за стобальною шкалою відповідно до кількості набраних балів, і як правило, оголошуються на останньому практичному чи семінарському занятті. Оцінка виставляється за умови, коли студент успішно виконав усі види робіт для проміжного контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

6.5 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

8.

Рекомендована література

Основна

1. Антонік, В. І. http://ek.kubg.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_15/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=KUBG&P21DBN=KUBG&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=
Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Антонік, І. П. Антонік, В. Є. Андріанов. - Київ : Професіонал ; Київ : Центр учбової літератури, 2012. - 336 с.
2. Грибан В.Г. Валеологія: підручник/ В.Г. Грибан. - Київ : ЦУЛ, 2012
3. Коцан І. Я. http://ek.kubg.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_15/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=KUBG&P21DBN=KUBG&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Вікова фізіологія : навчальний посібник / І.Я. Коцан: Луцьк: Вежа-Друк, 2013
4. Маруненко І. М. http://ek.kubg.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_15/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=KUBG&P21DBN=KUBG&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=
Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни : Помогайбо, В. http://ek.kubg.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_15/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=KUBG&P21DBN=KUBG&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=
Основи антропогенезу : підручник / В. Помогайбо, А. Петрушов, Н. Власенко. - Київ : Академвидав, 2015. - 142 с. –
5. Міхеєнко О.І. Валеологія: Основи індивідуального здоров'я людини. Курс лекцій / О.І. Міхеєнко. - Київ: Ліра-К, 2016
6. Сидоренко, П. І. http://ek.kubg.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_15/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=KUBG&P21DBN=KUBG&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=
Анатомія та фізіологія людини : підручник / П. І. Сидоренко, Г. О. Бондаренко, С. О. Куц. - Київ : Медицина, 2015. - 199 с.

Додаткова

1. Копа В. М. Соціальна валеологія : навчальний посібник / В.М. Копа. - Львів : Новий Світ-2000, 2014
2. Осипенко, Г. А. http://ek.kubg.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_15/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=KUBG&P21DBN=KUBG&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=
Основи біохімії м'язової діяльності: навчальний посібник для студентів вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту / Г. А. Осипенко. - Київ : Олімпійська література, 2007. - 198 с.
3. Помогайбо, В. М. http://ek.kubg.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_15/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=KUBG&P21DBN=KUBG&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=
Анатомія та еволюція нервової системи : навчальний посібник / В. М. Помогайбо, О. І. Березан. - Київ : Академвидав, 2013. - 158 с.
4. Тарасюк В.С. Ріст і розвиток людини : підручник для студ. вищ. медич. навч. закл. / В. С. Тарасюк [та ін.] ; ред.: В. С. Тарасюк, І. Ю. Андрієвський. - Київ : Медицина, 2008. - 400 с. : табл., мал.
5. Чижик В. В. http://ek.kubg.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_15/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&Z21ID=&I21DBN=KUBG&P21DBN=KUBG&S21STN=1&S21REF=1&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=10&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=
Спортивна фізіологія : навчальний посібник для студентів / В. В. Чижик ; наук. ред. М.

Макаренко ; худ. ред. Ю. Черняк ; рецензент Г. В. Коробейніков ; рецензент В. С. Лизогуб ; ред., рецензент М. В. Макаренко ; Міністерство освіти і науки України, Луцький інститут розвитку людини Університету "Україна", Херсонський державний університет. - Луцьк : Твердиня, 2011. - 256 с.

9.Додаткові ресурси

1. Аносов В.Х., Хоматов Н.Г., Сидоряк В.Г. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: [Електронний ресурс] – Режим доступу: lib.mdpu.org.ua/.../anosov_vkh_khوماتov_ng_sidorjak_vkova_fzologja_z_osnovami_shklno_ggni.html .
2. Антонік В. І., Антонік І. П., Андріанов В. Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури: [Електронний ресурс] – Режим доступу: chtyvo.org.ua/.../Anatomiia_fiziolohiia_ditei_z_osnovamy_hihiieny_ta_fizychnoi_kultury.pdf

7. Навчально-методична карта дисципліни «Вікова фізіологія, валеологія та основи медичних знань»

Разом: 150 год., (лекції –32 год., семінарські заняття – 28год., практичні заняття – 10 год., ,

самостійна робота – 70 год., модульний контроль –10 год.).

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II	
Назва модуля	Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Стан та охорона здоров'я дітей та підлітків. Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Валеологічні основи фізичного розвитку учнів. Вікові особливості крові і кровообігу.			Вікові особливості дихання. Дихання як спосіб оздоровлення.	
Кількість балів за модуль	71 бал			49	
Лекції	1	2	3	4	5
Теми лекцій	Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Віковий розвиток людини.	Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Будова та функції скелету людини.	Внутрішнє середовище організму. Кров, її функції та склад. ДМД	Вікові особливості дихання. Дихання як спосіб оздоровлення.	Основи інфекційних хвороб та їх попередження. Захворювання органів дихання. ДМД при дитячих інфекціях
Теми практичних і семінарських занять	Практична робота № 1. Оцінювання фізичного розвитку дітей. Визначення функціонального віку школярів.	Семінар № 1 Анатомія і фізіологія опорно-рухової системи людини. Постава та її порушення .	Семінар№2 Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях серцево-судинної системи		Семінарське заняття №3 Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях органів дихальної системи Семінарське заняття №4.Тема: Основи інфекційних хвороб та їх попередження.
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Модульний контроль	25 балів			25 балів	

Модулі	Змістовий модуль III					Змістовий модуль IV	
Назва модуля	Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.					Вікові особливості ендокринної системи	
	Вікові особливості виділення 91 бал					55 балів	
Лекції	6-7		8-9	10-11		12	13
Теми лекцій	Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.		Загальна характеристика органів виділення. Система сечовиділення.	Анатомія, фізіологія та гігієна шкіри.		Залози внутрішньої секреції	Вплив гормонів на ріст і розвиток організму
Теми практичних робіт	<i>Практична робота №2. Тема: Вікові захворювання травної системи. Профілактичні заходи</i>			<i>Семінарське заняття №8: Тема: Попередження захворювання шкіри, гельмінтозів та педикюльозу.</i>		<i>Практичне заняття №3. Тема: Профілактика порушень в роботі ендокринних залоз</i>	
Теми семінарських зв'язь	<i>Семінар №5. Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях травної системи.</i>		<i>Семінар №6. Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях видільної системи.</i>	<i>Семінар №7. Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях сечостатевої системи.</i>		<i>Семінарське заняття №9. Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при захворюваннях ендокринної системи.</i>	<i>Семінарське заняття №10. Тема: Оздоровчі заходи для профілактики патологічних станів, що викликають дисфункцію залоз внутрішньої секреції</i>
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	
Модульний контроль	25 балів					Модульний контроль	25 балів

Змістовий модуль V				
Назва модуля	. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів. Валеологічні аспекти психічного здоров'я			
Кількість балів за модуль	94			
Лекції	14	15	16	
Теми лекцій	Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів.	Валеологічні основи психічного здоров'я		Профілактика порушень зору, слуху
Теми практичних робіт	<i>Практичне заняття №4. Тема: Профілактика порушень слуху, зору, опорно-рухового апарату психоневрологічних порушень у дітей.</i>	<i>Практичне заняття №5. Тема: Профілактика порушень центральної нервової системи в рамках попередження дитячого травматизму.</i>		<i>Семинар №14.Тема: Попередження порушень слуху і зору у дітей</i>
Теми практичних і семінарських	<i>Семинар №11.Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при порушеннях в роботі нервової системи</i>	<i>Семинар №12.Тема: ДМД при невідкладних станах, що виникають при травмах ока, слухового аналізатора.</i>		<i>Семинар№13.Тема: Будова, функції та розвиток нервової системи людини. Механізм та умови виникнення умовних рефлексів. Гальмування умовних рефлексів.</i>
Модульний контроль	25 балів			
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Підсумковий контроль	залік			

